

A felsőoktatási intézmények kutatómunkája

/A tudományos kutatás főbb eredményei a Művelődésügyi Minisztériumhoz tartozó egyetemek és főiskolák területén /1969-1972./ Szerk. Kovacsics József, Kiad. a Művelődésügyi Minisztérium./
Bp. 1974. MM, 179 p. 57 t. 4 g./

Az MSZMP Tudománypolitikai Irányelvei az egyetemeken folyó kutatómunka erőteljes fejlesztését tüzték ki célul. Az elmúlt évek eredményeinek felmérése céljából a Művelődésügyi Minisztérium megvizsgálta a felügyelete alá tartozó felsőoktatási intézmények tudományos kutatómunkáját az 1969-1972 között elért eredmények, a pénzügyi ráfordítások, a létszámhelyzet és más kérdések vonatkozásában. A kiadvány a munka első szakaszának eredményeit összegezi.

A Művelődésügyi Minisztérium felügyelete alá 8 egyetem és 14 főiskola összesen 605 tanszéke tartozik. A tanszékek száma 1969-1972 között 166-al emelkedett. Az új tanszékek nagyrészt műszaki és közgazdaságtudományi területeken jöttek létre. A felsőoktatási kutatóbázis döntő többségét a tanszékek képezték. A 605 egységből kétharmad rész, a kutatói számított létszámból 7/8 rész az egyetemeken jelentkezik és itt használták fel a ráfordítások több mint 90%-át. A főiskolai tanszékek tudományos kutató munkája a következő években valószínűleg a jelenleginél nagyobb mértékben fog növekedni.

A tanszéki kutatások finanszírozásába a Magyar Tudományos Akadémia évek óta bekapcsolódik. Az MTA által támogatott 109 tanszék kb. 40%-a a természet- és műszaki tudományokhoz tartozik, a fennmaradó egyötöd rész a társadalomtudományokra jut.

A kutatóhelyek számának fejlődésével összhangban növekedett a tanszéki dolgozók létszáma. A tényleges létszám növekedésénél mintegy 10-15%-kal alacsonyabb a kutatás személyi kapacitását kifejező, teljes munkaidejű dolgozókra átszámított létszám emelkedése. Az új főiskolák, illetve kerek dolgozóinak munkaidejét többnyire az oktatási munka kötötte le, a tudományos kutató tevékenységbe még nem vagy csak igen kis mértékben kapcsolódtak be. 1969-1972 között viszonylag kevés egységnél növelték a teljes munkaidőben tudományos kutatással foglalkozók számát, a főhivatású kutatók és segédek száma nem nőtt gyorsabban, mint az oktatási dolgozók létszáma.

Az MM felügyelete alá tartozó egyetemeken, főiskolákon az oktatók és tudományos kutatók átlagos életkora 39,5 év, hasonlóan a teljes egyetemi kutatóbázisban kialakult átlaghoz. Az egyetemi oktatók és kutatók kétharmad része 5 évnél hosszabb ideje dolgozik jelenlegi munkahelyén és háromnegyed részük legalább ugyanennyi ideje végez kutatómunkát. A tudományos fokozattal rendelkezők száma 15%-kal emelkedett.

A kutatási ráfordítások 1969-1972 közötti növekedése gyorsabb ütemű volt, mint a dolgozók létszámának emelkedése. E kedvező tenden-

cia ellenére a felsőoktatásban végzett kutatások általában fajlagosan alacsonyabb költségek mellett valósultak meg. A gépekkel és műszerekkel való ellátottság terén azonban elmaradottság állapítható meg. A vizsgált négy év alatt 194 millió forintot fordítottak kutatási célú berendezések beszerzésére, ebből 110 millió forint az MTA által támogatott tanszékekre jutott.

Az MM felügyelete alá tartozó egyetemek tudományos tevékenységének alakulását általánosságban a létszám emelkedésével arányosan növekvő kutatási témákkal, a publikációs tevékenység viszonylagos csökkenésével, a nemzetközi kapcsolatok bővülésével lehet jellemezni. 1969-ben 2800, 1972-ben 3700 kutatási témával foglalkoztak. Négy év alatt 5100 új feladatot kezdtek el, 4100-at eredményesen befejeztek. Az áthuzódó kutatások volumene növekvő tendenciájú volt. Az MTA által támogatott tanszékeken a statisztikai adatok alapján a kutatási tevékenység koncentráltabbnak minősíthető: 100 befejezett témánként 124 új és 198 áthuzódó feladat jelentkezik.

A tudományos kutatómunkában mind nagyobb jelentőséget a külföldi partnerekkel kiépített kapcsolat. 1969-ben minden 27-ik, 1972-ben minden 19-ik munkában lévő kutatási téma kidolgozását nemzetközi együttműködés keretében folytatták le. Ez a növekedési arány megfelel az országos átlagnak. A tanszéki dolgozók külföldi utazásai az elmúlt évek alatt 20%-kal emelkedtek.

A fentiekben ismertetett néhány adaton kívül a kötet számos táblázatot közöl mind az oktatási és kutatási szervezeti egységek vonatkozásában, mind tudományági bontásban. Ezek még sok értékes információt nyújtanak és támpontul szolgálhatnak a kutatás-szervezéssel, iránnyitással kapcsolatos további feladatok megalapozásához, az oktatási és kutatási színvonal további javításához.

Ferenczy Tamásné

FOLYÓIRAT ISMERTETÉSEK

Zagadnienia Informatyki Naukowej

A Zagadnienia Informatyki Naukowej a lengyelországi tudományos információk alrendszer folyóirata. Ebbe az alrendszerbe a Lengyel Tudományos Akadémia és a felsőoktatási tárca információk intézményei, könyvtárai és levéltárai tartoznak. Közös módszertani központjuk, az Osrodek Dokumentacji i Informatyki Naukowej PAN /a Lengyel Tudományos Akadémia Dokumentációs és Tudományos Információs Központja/ egyben a folyóirat kiadója is.

A folyóirat évente kétszer, sokszorosított formában jelenik meg. Jelenlegi példányszáma 600. Korábban - 1965 és 1971 között - a Köz-